

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2017 r.

w sprawie trybu wyznaczania podmiotów, na rzecz których skazani mogą wykonywać prace na cele społeczne oraz czynności tych podmiotów w zakresie wykonywania pracy

Na podstawie art. 123a § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 665, 666 i 768) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) podmiocie – należy przez to rozumieć podmiot wyznaczony przez właściwy organ gminy, obowiązany do przyjęcia skazanych w celu wykonywania nieodpłatnej pracy na cele społeczne;
- 2) właściwym organie gminy – należy przez to rozumieć właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta;
- 3) pracy – należy przez to rozumieć nieodpłatne prace na cele społeczne, o których mowa w art. 123a § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy;
- 4) osobie wyznaczonej – należy przez to rozumieć osobę odpowiedzialną za organizowanie i kontrolowanie pracy skazanych, o której mowa w § 7.

§ 2. 1. Dyrektor zakładu karnego sporządza corocznie, nie później niż do dnia 15 października, informację o możliwości wykonywania pracy na cele społeczne przez skazanych i przesyła ją właściwemu organowi gminy.

2. Informacja zawiera w szczególności:

- 1) przewidywaną na kolejny rok kalendarzowy liczbę skazanych, których można skierować do wykonywania pracy;
- 2) przewidywaną na kolejny rok kalendarzowy liczbę godzin pracy w przeliczeniu na jednego skazanego lub wymiar czasu pracy, w jakim mogą być zatrudniani skazani;
- 3) wymagania co do miejsca i rodzaju pracy, jeżeli jest to niezbędne dla prawidłowego jej wykonywania;
- 4) wykaz organów gmin, do których jest kierowana.

§ 3. 1. Zapotrzebowanie na przyjęcie do pracy, o którym mowa w art. 123a § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeksu karnego wykonawczego zawiera informacje o miejscu i

rodzaju pracy, liczbie skazanych, liczbie godzin pracy w przeliczeniu na jednego skazanego, a także dane osoby wyznaczonej.

2. Zapotrzebowanie zgłasza się najpóźniej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem pracy.

§ 4. 1. Właściwy organ gminy wyznacza podmioty, które zgłosiły zapotrzebowanie lub wyraziły na to zgodę.

2. Informację o podmiotach wyznaczonych właściwy organ gminy przekazuje dyrektorowi zakładu karnego w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania informacji, o której mowa w § 2 ust. 1. W tym samym terminie właściwy organ gminy przedstawia radzie gminy informację dyrektora zakładu karnego oraz informację o liczbie i treści zgłoszonych zapotrzebowań oraz o podmiotach wyznaczonych.

3. Informacja o podmiotach wyznaczonych zawiera co najmniej listę podmiotów oraz dane, o których mowa w § 3 ust. 1 przyporządkowane do każdego podmiotu.

4. Zmiany w zakresie informacji, o której mowa w ust. 2, właściwy organ gminy przesyła dyrektorowi zakładu karnego niezwłocznie, najpóźniej w terminie 14 dni od dnia wystąpienia zmiany.

§ 5.1. Szczegółowe warunki organizowania i wykonywania pracy określa się w umowie zawartej przez dyrektora zakładu pracy z podmiotem.

2. Podmiot przyjmuje skazanego skierowanego przez dyrektora zakładu karnego w celu wykonywania pracy i poucza go o obowiązku sumiennej i wydajnej pracy oraz konieczności przestrzegania dyscypliny i regulaminu pracy, przepisów porządkowych, przeciwpożarowych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, a także dbania o porządek w miejscu pracy, jak również o stan obsługiwanych maszyn i urządzeń.

3. Podmiot jest zobowiązany:

- 1) poinstruować skazanego o sposobie wykonywania przydzielonej pracy;
- 2) zapoznać skazanego z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisami przeciwpożarowymi oraz obsługi maszyn i urządzeń w zakresie odpowiednim dla wykonywanej pracy;
- 3) zapewnić skazanemu bezpieczne i higieniczne warunki pracy, środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, przewidziane na danym stanowisku pracy.

§ 6. 1. Przy przydziale pracy skazanemu podmiot wyznaczony określa wymiar godzin i dokonuje podziału godzin pracy na dni w sposób uprzednio uzgodniony z dyrektorem zakładu karnego, odpowiadający organizacji wykonywanej pracy.

2. Skazanemu nie przydziela się pracy wspólnie ze skazanymi skierowanymi do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w ramach kary ograniczenia wolności lub pracy społecznie użytecznej orzeczonej w zamian grzywny, której egzekucja okazała się bezskuteczna.

§ 7. 1. Osoba wyznaczona ustala harmonogram pracy skazanych, określający czas, miejsce i rodzaj pracy na okres co najmniej jednego miesiąca. Odpis harmonogramu przekazuje się dyrektorowi zakładu karnego.

2. Osoba wyznaczona przekazuje dyrektorowi zakładu karnego, w terminach przez niego wyznaczonych, nie rzadziej niż raz w miesiącu, informację dotyczącą:

- 1) wykonania harmonogramu pracy;
- 2) liczby godzin przepracowanych przez skazanych;
- 3) rodzaju wykonywanej przez nich pracy;
- 4) dnia rozpoczęcia i zakończenia pracy.

3. Osoba wyznaczona niezwłocznie informuje dyrektora zakładu karnego o przypadkach:

- 1) niezgłoszenia się do pracy;
- 2) niepodjęcia przydzielonej pracy;
- 3) opuszczenia pracy bez usprawiedliwienia.

§ 8. Podmiot wyznaczony prowadzi ewidencję prac wykonanych przez skazanych, w szczególności dotyczącą zbiorczego wymiaru godzin przepracowanych przez skazanych. Informacje z ewidencji przekazuje się dyrektorowi zakładu karnego w terminach przez niego wyznaczonych.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

**MINISTER SPRAW WENĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI**

**MINISTER RODZINY, PRACY I
POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia wykonuje upoważnienie ustawowe wynikające z art. 123a § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 665, 666 i 768), zwanej dalej „k.k.w.” dodane do ustawy ustawą z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 204).

Rozporządzenie określa tryb wyznaczania przez właściwy organ gminy podmiotów, na rzecz których skazani mogą wykonywać prace, o których mowa w art. 123a § 1 i 2 k.k.w. oraz czynności tych podmiotów, w zakresie wykonywania pracy, w tym dotyczące zgłaszania zapotrzebowania na przyjęcie do pracy skazanych, organizowania miejsc pracy i przydziału pracy oraz kontroli skazanych.

Przyjęte w projekcie rozwiązania bazują na rozwiązaniach obowiązujących w przypadku wykonywania kary ograniczenia wolności w formie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne oraz pracy społecznie użytecznej orzekanej w zamian za nieuiszczoną grzywnę (por. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie podmiotów, w których jest wykonywana kara ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna, Dz. U. poz. 634). Ten model postępowania w zakresie trybu wyznaczania podmiotów oraz sposobu organizowania i przydziału skazanym pracy z powodzeniem funkcjonuje w praktyce wykonawczej od ponad 5 lat i nie budzi szczególnych wątpliwości interpretacyjnych. Z tego powodu stał się podstawą regulacji dotyczącej trybu wyznaczania i czynności podmiotów w odniesieniu do nieodpłatnej pracy skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, przy uwzględnieniu różnic wynikających z charakteru obu rodzajów kar i z regulacji ustawowych.

Z treści art. 123a § 1 i 2 k.k.w. wynika, że nieodpłatna praca skazanych odbywających karę pozbawienia wolności może przybrać charakter:

1) prac porządkowych oraz pomocniczych wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz

2) prac na cele społeczne wykonywanych na rzecz samorządu terytorialnego, podmiotów, dla których organ gminy, powiatu lub województwa jest organem założycielskim, państwowych lub samorządowych jednostek organizacyjnych, spółek prawa handlowego z wyłącznym udziałem Skarbu Państwa lub gminy, powiatu bądź województwa, a także na rzecz innych niż samorządowe organów administracji publicznej lub innych

podmiotów, o których mowa w art. 56 § 3 k.k.w. tj. na rzecz organizacji pożytku publicznego, na rzecz instytucji lub organizacji reprezentujących społeczność lokalną oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, podmiotach leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, fundacjach, stowarzyszeniach i innych instytucjach lub organizacjach użyteczności publicznej, niosących pomoc charytatywną.

Zakres normowania niniejszego rozporządzenia jest limitowany brzmieniem upoważnienia ustawowego i obejmuje tylko drugą kategorię nieodpłatnej pracy skazanych, mianowicie pracę na cele społeczne na rzecz ww. podmiotów.

W proponowanym rozwiązaniu wprowadza się obowiązek wyznaczania wszystkich podmiotów, które zgłoszą się do organu gminy przy uwzględnieniu kolejności wpływu zgłoszeń. Ma to na celu wyznaczenie jak największej liczby podmiotów, z których ostatecznego wyboru dokona dyrektor zakładu karnego. Uzasadnieniem udziału organu gminy przy procedurze wyznaczania podmiotów jest możliwość zaistnienia sytuacji, w której liczba skazanych będzie znacznie przewyższała liczbę oferowanych miejsc pracy. W takim przypadku wiedza jaką dysponują organy samorządu terytorialnego w zakresie rodzaju podmiotów działających na terenie ich gminy oraz ich potrzeb, pozwoli im w sposób aktywny zachęcać podmioty do zgłoszeń lub uzyskiwać ich zgody.

Istotna jest w tym wypadku również informacja, jaką wójt, burmistrz lub prezydent miasta będzie musiał przekazać corocznie radnym. Ci, znając potrzeby zakładów karnych oraz liczbę wyznaczonych podmiotów mogą samodzielnie działać na rzecz propagowania możliwości wykorzystywania nieodpłatnej pracy skazanych wśród kolejnych podmiotów.

Proponowany schemat postępowania przy wyznaczaniu podmiotów przedstawia się następująco:

1) dyrektor zakładu karnego każdego roku (do 15 października) sporządzi i przekaze właściwym organom gmin informację o możliwości wykonywania pracy na cele społeczne przez skazanych (§ 2),

2) właściwy organ gminy (wójt, burmistrz, prezydent), w terminie 2 miesięcy od otrzymania informacji od dyrektora zakładu karnego wyznaczy podmioty i przekaze dyrektorowi stosowną informację w tym zakresie (§ 4 ust. 1 i 2),

3) w każdym czasie lista podmiotów będzie mogła być aktualizowana, o czym właściwy organ gminy zawiadomi dyrektora zakładu karnego (§ 4 ust. 4).

Dyrektor zakładu karnego będzie rozsyłał informację do wybranych przez siebie gmin. W informacji poinformuje jednocześnie o wybranych przez siebie gminach, aby każdy z tych podmiotów wiedział kto, oprócz nich, będzie korzystał z oferty danego zakładu karnego. Wybór gmin będzie uzasadniony względami ekonomicznymi takimi jak odległość gminy od zakładu karnego (co przełoży się na koszty dowozu skazanych), liczbą okolicznych gmin, liczbą mieszkańców gmin, czy wielkością zapotrzebowań zgłoszonych w poprzednich latach. Nie wyklucza się przekazania przez organ gminy wykazu podmiotów wyznaczonych do zakładu karnego, który danej gminie nie przekazał informacji. Nawiązanie współpracy w takim przypadku jest dopuszczalne i będzie zależało cech indywidualnych każdego przypadku.

Nieodpłatne zatrudnienie skazanego odbywa się na podstawie skierowania do pracy wystawionego przez dyrektora zakładu karnego. W przypadkach, o których mowa w art. 123a § 2 (praca powyżej 90 godzin w miesiącu lub praca w wymienionych podmiotach) skierowanie takie następuje tylko za pisemną zgodą lub na wniosek skazanego. Szczegóły dotyczące skierowania reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad zatrudniania skazanych (Dz. U. Nr 27, poz. 242 z późn. zm.).

Projektowane przepisy § 5 i § 6 określają czynności podmiotu związane z przydziałem pracy. Szczególne znaczenie ma tutaj rozwiązanie przewidziane w § 6 ust. 2, zakazujące przydzielania skazanemu pracy wspólnie ze skazanymi skierowanymi do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w ramach kary ograniczenia wolności lub pracy społecznie użytecznej orzeczonej w zamian grzywny, której egzekucja okazała się bezskuteczna. Zakaz ten jest konieczny ze względów bezpieczeństwa i potencjalnie negatywnego wpływu ewentualnych kontaktów skazanych pozbawionych wolności ze skazanymi, którzy odbywają karę w warunkach wolnościowych na proces ich resocjalizacji.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 121 § 3 k.k.w. dyrektor zakładu karnego zachowuje pełną kontrolę nad warunkami zatrudnienia skazanego (również zatrudnienia nieodpłatnego) i w każdym czasie może cofnąć zgodę na zatrudnienie. Z tego względu w § 6 ust. 1 przewidziano obowiązek uzgadniania z dyrektorem warunków czasowych zatrudnienia skazanego.

Analogicznie jak w przypadku kary ograniczenia wolności i pracy społecznie użytecznej projekt przewiduje:

- 1) obowiązek wyznaczenia przez podmiot osoby odpowiedzialnej za organizowanie i kontrolowanie pracy skazanych,
- 2) ustalenia przez osobę wyznaczoną harmonogramu pracy skazanych (§ 7 ust. 1),
- 3) przekazywania dyrektorowi zakładu karnego przez osobę wyznaczoną informacji dotyczącej pracy skazanych (§ 7 ust. 2),
- 4) prowadzenia przez podmiot ewidencji prac wykonanych przez skazanych (§ 8).

Rozwiązania przyjęte w projekcie, korzystając ze sprawdzonych mechanizmów, zapewniają warunki do sprawnego wykonywania pracy na cele społeczne oraz możliwość zorganizowania jak największej liczby miejsc pracy skazanym odbywającym karę w warunkach izolacji. Zakres projektu rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej na podstawie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych – prawo karne”.